

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ภูมิภาค อ่าน...ศิลปวัฒนธรรม

เทศกาลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นภูมิภาค

ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน สังคมไทยเผชิญกับเหตุการณ์ที่สร้างความเดือดร้อนทุกข์ยากต่างๆ มากมาย ทั้งที่รุนแรงสร้างความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของผู้คนแบบฉับพลัน เช่น ภัยสงคราม ภัยธรรมชาติ โรคภัยไข้เจ็บ และบางสถานการณ์ที่ไม่ได้ส่งผลอย่างทันทีทันใด

แต่เป็นภัยคุกคามเป็นเหตุให้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของผู้คนต้องถูกเปลี่ยนแปลงโดยปราศจากทางเลือก เช่น ความทันสมัย โลกาภิวัตน์ ระบบเศรษฐกิจของทุนนิยม ซึ่งนำไปสู่ปัญหาต่างๆ ทั้งวัตถุนิยม ประเพณีดั้งเดิมสูญหาย ปัญหาหนี้สิน การแย่งชิงทรัพยากร ปัญหาสิ่งแวดล้อม ก็พิสูจน์พลังทางปัญญาและความเข้มแข็งของมนุษย์ ที่ไม่ยอมจำนน และพยายามคิดหาวิธีการในการต่อสู้ เพื่อจะมีชีวิตรอดและอยู่อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติ เราอาจคุ้นเคยกับวิถีแก้ปัญหา ด้วยการพึ่งพาความรู้จากตำรานักวิชาการ หรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่รู้หรือไม่ว่าคนธรรมดาสามัญ ในท้องถิ่น ต่างมีศักยภาพทางปัญญาในการจัดการกับปัญหาในรูปแบบของตนเองที่น่าสนใจ ทั้งการหันกลับมาเอาความรู้และวิถีปฏิบัติดั้งเดิมมาปรับใช้ การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม การใช้ระบบประเพณีและพิธีกรรมมาแก้ไขปัญหา รวมไปถึงการสร้างสรรค์ผลงานบางอย่างเพื่อบันทึกเหตุการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้น เทศกาลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นครั้งที่ 3 พ.ศ. 2555 ต้องการแสดงให้เห็นความหลากหลายของความรู้ในสังคมไทย ทั้งที่อยู่ในตัวคน ชุมชน ธรรมชาติ และวัฒนธรรม ที่ท้องถิ่นนำมาใช้จัดการกับปัญหาที่ตนเองเผชิญ โดยในงานเทศกาลฯ ตัวแทนพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจำนวน ๘๐ แห่งทั่วประเทศ จะมาร่วมบอกเล่าถึงความเดือดร้อน ความทุกข์ยาก ความลำบาก และปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คนในท้องถิ่นมีความทรงจำอะไรบางอย่างเกี่ยวกับเหตุการณ์ความทุกข์ยากที่เกิดขึ้น ที่สำคัญพวกเขามีวิธีรับมือกับปัญหาอย่างไรให้ดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีความหวังกำลังใจ พวกเขาปกป้องมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองอย่างไร ให้ดำรงอยู่ได้ท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลง จะได้ชมข้าวของ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ที่เป็นความคิด

สร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว ที่สะท้อนให้เห็นร่องรอยของปัญญาที่สร้างสรรค์ของชาวบ้าน คนธรรมดาสามัญ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม อันมีค่ายิ่งในท้องถิ่นที่เป็นภูมิความรู้ที่ใช้แก้ปัญหาของแต่ละท้องถิ่น พร้อมชมการแสดงพื้นบ้านที่หาชมได้ยาก เช่น พิธีฮอนขวัญ (บายศรีสู่ขวัญผู้เข้าร่วมงาน) โดยแม่สุภารัตน์ ศรีใสคำ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดบูรพาทุ่งแต้ จ.ยโสธร การแสดงอุปรากรจีนชุดไทยคณะชิงอีไต้ซุ่น ดำเนินรายการโดย ดร.จรัสศรี จิราสมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ละครหุ่นมือจากเยาวชน บ้านทะเลนอก จ.ระนอง การแสดงดิเกร์ฮูลู จากศูนย์ศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช การแสดงหนังตะลุงยุคสงครามโลกครั้งที่ ๒ จากพิพิธภัณฑ์หนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน จ.นครศรีธรรมราช ฟังเสวนาจากผู้รู้ในท้องถิ่นและการแสดง "เพลงขอทานกระยาสาร" ร่วมเสวนาโดย คุณเทวีศักดิ์ ห่วงจันทร์ จากตลาดน้ำคลองลัดมะยม กรุงเทพฯ เรื่อง "ปัดเป่าโรคภัย ด้วยคาถาและพิธีกรรม" โดย พระครูสังฆรักษ์ไพฑูรย์ พิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษาวัดหนังราชวรวิหาร กรุงเทพฯ การแสดงและเสวนา แห่งนางแก้ว นางแมวย้อย ขอฟ้าขอฝน จากพิพิธภัณฑ์บ้านแพรก จ.พระนครศรีอยุธยาและอาจารย์ประสาน เสถียร

พันธุ พิพิธภัณฑ์บ้านแพรง จ.พระนครศรีอยุธยา พระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ จากหอวัฒนธรรมนิทัศน์วัดศรีโคมคำ จ.พะเยา ชวนเสวนาเรื่อง "มหาลูกกัญญาในพิพิธภัณฑ์" ร่วมด้วย คุณนกนก ขาวมาลา พิพิธภัณฑ์เรือไทย จ.พระนครศรีอยุธยา และคุณสุรัชย์ รุณบุญรอด พิพิธภัณฑ์ตลาดน้ำคลองลัดมะยมกรุงเทพฯ เรื่อง "เมื่อต้องอยู่ร่วมกับน้ำ: เครื่องข่ายจิตอาสาโดยชุมชนเพื่อชุมชน" โดย นายแพทย์โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ"ลำพิน ลำกاخขาว ลำเรื่อง ลำซิ่ง"พร้อม

ด้วยการแสดงหมอลำ จาก พิพิธภัณฑ์เมืองมหาสารคามจ.มหาสารคาม นำเสวนาโดยคุณนราวิทย์ ดาวเรือง โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เรื่อง คำว่าบ้านนา เสียงร้องจากคนเหนือน้ำ-ใต้เขื่อน โดย อาจารย์ชลอ ถนนวนิชย์ ศูนย์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอสามเงา ร.ร.สามเงาวิทยาคม อ.สามเงา จ.ตาก นำโดย อาจารย์สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจารย์สมคิด จุ่มทอง พิพิธภัณฑ์ไทยพวน เสวนา "นางแก้ว-ลำพวน" พิพิธภัณฑ์ไทยพวน วัดบ้านทราย จ.ลพบุรี การแสดง และเสวนาเรื่อง "หมอลำขอข้าว"

ร่วมเสวนาโดย คณะหมอลำขอข้าว คุณแมณีนิษฐ์ ชุ่มผล ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จะชวนเสวนาเรื่อง "ชีวิตลูกหาบทุกระดิ่ง"ร่วมเสวนาโดยอาจารย์ประจวบ ตานา จาก พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนทุกระดิ่ง วิทยาคม จ.เลย คุณ เสถียร วงศ์ดี ลูกหาบจากอุทยานแห่งชาติทุกระดิ่ง จ.เลย นายสมาน โตขอมิ นำเสวนาและการแสดง มะโย่ง "จากศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านกือเม็ง จ.ยะลา รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม บรรยายเรื่อง "สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรมความหวังและกำลังใจ"

สนุกสนานกับการประดิษฐ์ข้าวของเครื่องเล่นจากท้องถิ่นแบบ ทำเองก็ได้ง่าย ๆ ชมการสาธิตทำอาหารเมนูพื้นบ้านจากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่มาร่วมงาน เช่น ไข่ครอบ พิพิธภัณฑ์ท่ามะระรงค์ เทศบาลนครสงขลา "แกงบะแซ่กับข้าวแคบ" ศูนย์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอสามเงา จ.ตาก "หุงข้าวเปลือกมัน" ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านวัดหัวลำโรง จ.ฉะเชิงเทรา "แกงหน่อส้มและไก่ล่อง" พิพิธภัณฑ์บ้านถนนอม จ.เพชรบุรี พร้อมเลือกซื้อของที่ระลึกและสินค้าชุมชนราคาถูก

นายสนธยา คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม กล่าวในฐานะต้นสังกัดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ว่างานเทศกาลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ครั้งที่ ๓ ในหัวข้อ "ภูมิรัฐวิถีฤดู" ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดงาน และเสด็จทอดพระเนตรนิทรรศการ ในวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ โดยในงานเทศกาลจะมีการแสดงข้าวของจากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกว่า ๘๐ แห่งจากทั่วประเทศ มีเวทีเสวนา ท้องประดิษฐ์ของเล่นเครื่องใช้ไม้สอยครัวอาสา สาธิตการทำเมนูอาหารพื้นบ้าน และชมภาพยนตร์ นายสนธยา กล่าวต่อว่า การจัดเทศกาลฯ ในครั้งนี้ ต้องการแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของความรู้ในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งที่อยู่ในตัวคน ชุมชน ธรรมชาติ และวัฒนธรรม ที่ท้องถิ่นนำมาใช้จัดการกับปัญหาที่ตนเผชิญ ทั้งภัยสงคราม ภัยธรรมชาติ โรคภัยไข้เจ็บ บางสถานการณ์

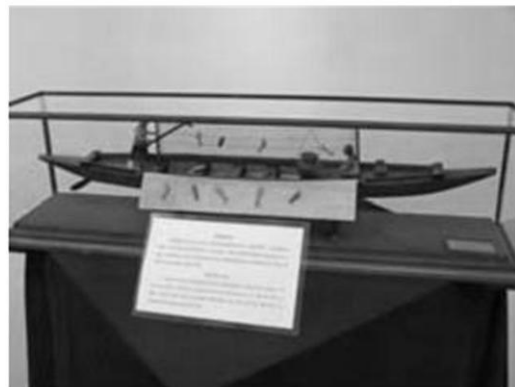
ไม่ได้ส่งผลอย่างทันทีทันใด แต่เป็นเหตุให้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของคนต้องเปลี่ยนแปลงไปโดยปราศจากทางเลือก เช่น ความทันสมัย โลกาภิวัตน์ ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เป็นต้น ทั้งนี้ภายในงานยังได้เชิญตัวแทนพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นทั่วประเทศมาร่วมบอกเล่าถึงความเดือดร้อน ความทุกข์ยาก ความลำบาก และปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันว่า คนในท้องถิ่นมีความทรงจำอะไรบ้างเกี่ยวกับเหตุการณ์ความทุกข์ยากที่เกิดขึ้น ที่สำคัญพวกเขาวิถีชีวิตรับมือกับปัญหาอย่างไรให้ดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างมีกำลังใจ ตลอดจนพวกเขาปกป้องมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นของ

ตนเองอย่างไร ให้ดำรงอยู่ได้ท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลง รวมทั้งขอข้าวของ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ ที่เป็นภูมิความรู้ที่ใช้แก้ปัญหาของแต่ละท้องถิ่นภูมิรัฐวิถีฤดู โดยแบ่งการแสดงเป็น ๕ พื้นที่ ได้แก่ ภูมิรัฐวิถีฤดู ภูมิรัฐวิถีฤดู ภูมิรัฐวิถีฤดู ภูมิรัฐวิถีฤดู ภูมิรัฐวิถีฤดู และภูมิรัฐวิถีฤดู การเมืองวัฒนธรรม ทั้งนี้ ผู้สนใจสามารถเข้าร่วมงานโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐น. - ๑๙.๐๐น. สอบถามรายละเอียด โทร. ๐ ๒๘๘๐ ๙๔๒๙ หรือชมกำหนดการแบบสมบูรณ์ได้ที่ www.sac.or.th/

09.00 - 10.00 น. กิจกรรม "พับเครื่องบิน" พิพิธภัณฑ์กองทัพอากาศ กรุงเทพฯ

10.00 - 11.00 น. กิจกรรม "ต่อเรือใบคนเดียว" พิพิธภัณฑ์ตลาดน้ำคลองลัดมะยม กรุงเทพฯ

13.00 - 14.00 น. กิจกรรมทำของเล่นพื้นบ้าน "นาหวัด ช่วยชีวิต" พิพิธภัณฑ์เล่นได้ จ.เชียงใหม่

15.00 - 16.00 น. กิจกรรมทำของเล่นโบราณ ป้องแปง จักจั่น
โรงหนังศรีศาลายา

11.00 - 12.00 น. "นรกตะรุเตา"

13.00 - 14.00 น. "15 คำ เดือน 11"

15.00 - 16.00 น. "หนังสือบ้าน"

ครัวอาสา (ชั้น 1)

11.00 - 12.00น. "ข้าวปุก" พิพิธภัณฑ์มั่งบ้านห้วยน้ำไซใต้ จ.พิษณุโลก

13.00 - 14.00 น. "แกงส้มใบชะคราม" และ "ขนมฝักครูย" พิพิธภัณฑ์
บ้านเขาไยสาร จ.สมุทรสงคราม

15.00 -16.00น. "ไข่กระทะ"พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านอีสานสองฝั่งโขง บ้านแกเวียน
มุก จ.มุกดาหาร

ลานเพลิน
(สนามหญ้า)

13.00 - 14.00 น.

ร่วมเสวนาโดย
ชวนเสวนาโดย คุณศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
จ.เชียงราย

15.00 - 16.00 น. เสวนาและการแสดงศิลปะ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนละคร
จ.นราธิวาส

ร่วมเสวนาโดย คุณรัศมีนทร์ นิตยธรรม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชุมชนละคร จ.นราธิวาส

ชวนเสวนาโดย คุณศรยุทธ เอี่ยมเอื้อยุทธ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

จ.เชียงราย

เวทีกลางกรุง (ชั้น5)

10.00 11.30 น. เสวนาเรื่อง กระบวนการทำงานอนุรักษ์โบราณสถานและ
โบราณวัตถุภายในวัดปรางค์กู่โดยใช้พิธีกรรมลี้ลับศักดิ์สิทธิ์เป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์
และสร้างความเข้าใจกับชุมชน

ร่วมเสวนาโดย อาจารย์อนุกุล ศิริพันธ์ วัดปรางค์กู่

อาจารย์ดร.เกรียงไกร เกิดศิริ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชวนเสวนาโดย รองศาสตราจารย์วรลัญจก์ บุญยสุรัตน์ คณะวิจิตรศิลป์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

13.00 - 14.00 น. เสวนาเรื่อง "พลาณาภพเครื่องรางของขลังในยามวิกฤต"
พระวิญญูวัฒน์คุณสิริ พิพิธภัณฑ์เครื่องอัฐบริวารโพธิ์เถรานุสรณ์วัด
ชัยมงคลจ.ลำพูน

พระศกักรินทร์ สิริภทฺโท พิพิธภัณฑ์หลวงพ่อวัดพะโคะจ.สงขลา

ชวนเสวนาโดย คุณเดอกรัก พยัคศรี ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
(องค์การมหาชน)

15.00 - 16.00 น. เสวนาเรื่อง "การฟื้นฟูชุมชน ตลาด และ เมือง"
ร่วมเสวนาโดย อาจารย์วุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ

กลุ่มภาคีรักษ์เมืองสงขลา จ.สงขลา

คุณพงษ์วิน ชัยวิรัตน์ ประธานกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์
จ. สุพรรณบุรี

คุณศิริณี อุรูนานนท์ กลุ่มอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนเจริญไชย กรุงเทพฯ

ชวนเสวนาโดยคุณธีรรัตน์ ช่วงพิชิต ศูนย์ข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนธนบุรี
ห้องแปงของ (ห้อง207)

09.00 -10.00น. สาธิตการดอกหนังและกิจกรรม "คนทำหนัง(ตะลุง)"
พิพิธภัณฑ์หนังตะลุงสุชาติ ทรัพย์สิน จ.นครศรีธรรมราช

11.00 - 12.00 น. กิจกรรมเขียนอักษรของ "ชื่อเราในภาษาของ" ศูนย์

วัฒนธรรมของ จ.จันทบุรี

13.00 - 14.00 น. กิจกรรม "รักษัคมังกร" วัดประดู่ป่า จ.ลำพูน

16.00 - 17.00น. กิจกรรมทำของเล่นโบราณ "ป้อมแปง จักจั่น"
โรงหนังศรีศาลายา

11.00 - 12.00 น "ฝนแสนห่า"

13.00 - 14.00 น. "ลูกอีสาน"

15.00 - 16.00 น. "หนังสือบ้าน"

ครัวอาสา (ชั้น1)

11.00 - 12.00 น. "กินส้ม" พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดบ้านทราย จ.ลพบุรี

13.00 - 14.00 น. "ข้าวท้อใบบัว" พิพิธภัณฑ์บ้านขุนจำนงจินารักษ์ ตลาด

สามชุก จ.สุพรรณบุรี

15.00 -16.00 น. บะหมี่ทำอะไรได้มากกว่าที่คิด โดยแม่บ้านอาสา
ลานเพลิน (สนามหญ้า)

17.00 - 19.00 น. ลูกทุ่งเสวนา "ท่วงทำนองร้องเพลงวิถีฤดู"

คุยไป - ร้องไปโดย เจนภาพ จบกระบวนวรรณ และ ศิลปินลูกทุ่ง

ชวนเสวนาโดยอาจารย์อานันท์ นาคคง คณะดุริยางค์ศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศิลปากร

ทีมข่าวศิลปวัฒนธรรม...รายงาน